

Број 27/24

Београд, 15. септембар 2024

Поводом објављивања нацрта Закона о Правосудној академији и с њим у вези измена тек донетих системских правосудних закона 13.09.2024 на сајту Министарства правде, као и написа од 14.09.2024 на сајтовима [Тањуг-а](#), [Курир-а](#), [Вечерњих новости](#), о томе да је Министарство правде усвојило предлоге Удружења судија и тужилаца Србије (УСТ) за измене Закона о Правосудној академији *након састанка представника УСТ-а са Министарком правде Мајом Поповић и председником Радне групе за израду нацрта Закона о правосудној академији одржаног 3. септембра 2024, Друштво судија Србије и Асоцијација судијских помоћника издају заједничко*

С А О П Ш Т Е Њ Е

- На састанку одржаном 03.09.2024 Асоцијацији судијских помоћника и неформалној групи судијских и тужилачких помоћника омогућено је да прате рад Радне групе у својству посматрача (с тим што су путни и трошкови боравка покривени само једној особи)
- Једини радни састанак Радне групе за израду Закона о Правосудној академији одржан је од 4. до 6. септембра 2024 и на њему нису разматрани *предлози УСТ-а који су упућени Министарки правде*
- Предлог члана Радне групе из реда Друштва судија Србије да се на радном састанку води записник увојен је на начин да ће у записник бити унете дискусије оних чланова који то буду захтевали, с тим што ни такав записник још увек није достављен члановима Радне групе
- Основу за рад Радне групе представљао је радни концепт Закона о Правосудној академији који је у више аспеката противан системским законима (Закону о судијама, Закону о Високом савету судства, па и Закону о уређењу судова) тек донетим 2023 у извршавању обавеза из Уставног закона за спровођење Акта о промени Устава Републике Србије, а према ком концепту:
  - Високи савет судства мора да изабере судију само из реда кандидата који су завршили почетну обуку на Правосудној академији (чиме би аутоматски били искључени правници са положеним правосудним испитом и вишегодишњим професионалним искуством у професији, адвокатури и другим областима)
  - Правосудна академија
    - није независна институција јер, између осталог, представници извршне власти су у свим њеним органима, а Министарство правде контролише њен рад

- сама врши селекцију полазника почетне обуке
- сама утврђује програм такве обуке
- сама обучава и именује тренере и менторе
- сама спроводи завршни испит
- једина издаје сертификат стручности

што изискује истовремену измену Закона о судијама, а што суштински дискриминише грађане у Уставом гарантованом праву на учешће у управљању јавним пословима због чега је, између осталог, Уставни суд 2014 огласио ништавом сличну одредбу важећег Закона о Правосудној академији. Овакав нацрт је у претежном делу и преточен нацрт закона (варијанта 1а) који је послат Венецијанској комисији.

- Након што се без расправе прешло преко предлога Друштва судија, који је подржала Асоцијација судијских помоћника, да Радна група, имајући у виду разлоге за промену Устава који су наведени у [Акту о промени Устава](#) и објављени као његов саставни део, најпре размотри начелна питања која се тичу обуке у правосуђу и концепт и принципе закона, чланица Радне групе из реда Друштва судија Србије је напустила радни састанак јер би даље учешће у раду на припремљеном радном концепту значило пристанак на одступање од разлога због кога су мењани Устав и судски закони, поништавање уставних надлежности Високог савета судства и слабљење независности судства
- Неспорно је законско овлашћење Министарства правде да само изради нацрт било ког закона, с тим што је Влада Републике Србије јула 2020 усвојила Акциони план за Поглавље 23 којим се обавезала на доношење Закона о Правосудној академији *у процесу у који ће активно и равноправно били укључени и представници правосуђа и струке, као и на коришћење експертизе цивилног друштва и на стварни и систематски дијалог са цивилним друштвом*
- Нацрт Закона о Правосудној академији достављен је 12. септембра 2024 Венецијанској комисији на експертизу, а објављен на сајту Министарства правде сутрадан поподне, када је достављен и члановима Радне групе, а да пре тога члановима Радне групе није била достављена ни верзија нацрта закона договорена на радном састанку, нити верзија нацрта закона са изменама која је достављена Венецијанској комисији
- Никаква хитност не може оправдати да се на тако важном закону ради на једном радном састанку
- Оваквим поступањем одступљено је од добре праксе инклузивног и темељног рада која је постојала током промене Устава 2021 и правосудних закона 2022

Друштво судија Србије и Асоцијација судијских помоћника поново истичу:

- Сврха обуке у правосуђу је да судије и јавни тужиоци, као и сви запослени у правосуђу, буду стручни и од интегритета, те Правосудна академија треба да служи тој сврси, а не да „преузме“ правосуђе и лиши правосудне савете уставних дужности да јемче и обезбеде независност судства и самосталност тужилаштва
- Петнаестогодишње функционисање Правосудне академије је показало да је њен статус неадекватно уређен, а њени капацитети у сваком погледу недовољни и да зато треба донети Закон о обуци у правосуђу који би био примерен традицији и могућностима Србије и одмах реално примењив, што подразумева комбиновање постојећих начина обуке по систему „више колосека један улаз“ (Високи савет судства), какав систем обуке успешно функционише и у бројним другим европским државама (јер обука путем академије не представља европски стандард), као и постепено развијање нових начина обуке
- Почетна обука треба да буде обавезна за све судијске приправнике и помоћнике, по програму који утврђује Високи савет судства, да њен практични део спроводе судови (као и досад) а теоријски (интердисциплинарни) Правосудна академија, с тим да и судије који су први пут изабрани на функцију, а нису завршили почетну обуку, завршавају почетну обуку која треба, временски и садржински, да буде прилагођена њиховом дотадашњем професионалном искуству
- Инсистирање на закону који би се бавио институцијом (академијом) а не сврхом којој та институција служи (обуком) и који би ту институцију прописивао као једину тачку приступа судијској (и јавнотужилачкој) функцији је погубно по независност судства (и самосталност јавног тужилаштва) и чини бесмисленим промене Устава и системских закона
- С тим у вези, из докумената објављених 13.09.2024 на [сајту Министарства правде](#) сазнаје се да су Венецијанској комисији послати нацрти закона са алтернативом (у чл. 55. став 1. тачка 1. и 56. нацрта Закона о Правосудној академији). Процена тога да ли решење које се нуди алтернативом, „драти“ концепт Устава и нових правосудних закона у погледу утврђених надлежности правосудних савета као органа који јемче и обезбеђују независност судија и судова и самосталност јавних тужилаца и јавног тужилаштва може се дати тек уколико би текст целог закона био усклађен са постојећим системским правосудним законима и унапређен значајним и бројним, неопходним номотехничким интервенцијама.

Друштво судија Србије и Асоцијација судијских помоћника

ПОЗИВАЈУ

- Министарство правде да не чека да Венецијанска комисија достави своје мишљење, већ да одмах настави рад на изради закона тако што би Радној групи и посматрачима обезбедило одржавање радних састанака на којима би се расправљало и о начелним питањима и могућим и примењивим концептима обуке у правосуђу у Србији и да паралелно са том организује и јавне расправе о томе
- Високи савет судства да анализира нацрте закона, формира свој став о томе да ли се њима задире у Уставом и законима уређену надлежност Високог савета судства и угрожава независност судства и своју детаљну анализу закона објави
- Врховни суд Србије да без одлагања размотри нацрте закона и подстакне расправу судија, судијских помоћника и приправника у свим судовима о овом важном питању
- Све поменуте органе заједно да расправе, односно записнике и закључке са тих расправа учине јавно доступним.